

Coordonatori

OVIDIU PECICAN

ȘTEFAN ȘUTEU

ECHINOX

PROZATORI ROMÂNI (1968-1989)

EDITURA LIMES

Cluj-Napoca, 2018

<i>Prefață</i>	7
<i>Notă asupra ediției</i>	13
Cornel Udrea, <i>La Playa</i>	19
Eugen Uricaru, <i>Liniște prelungă și fără de sfârșit</i>	28
Marcel Runcanu, <i>Un cer limpede pentru noapte</i>	39
Adrian Popescu, <i>Scrisoare către Micul Prinț</i>	47
Ioan Radin, <i>Drumul I, Drumul II, Câinele</i>	49
Nicolae Prelipceanu, <i>Trecătoarea</i>	53
Adrian Grănescu, <i>Amintește-ți muntele</i>	58
Dinu Flămând, <i>Lacul</i>	61
Ion Cristoiu, <i>Onomastică</i>	65
Titel Zărnescu, <i>Victoria și eu</i>	71
Alexandru Vlad, <i>A pleca</i> (fragmente) – <i>Mihai; Lazăr</i>	80
Ștefan Damian, <i>Întoarcerea</i>	85
Mircea Ghițulescu, <i>Gara</i>	93
Vasile Sălăjan, <i>Câmp de vânătoare</i>	103
Radu Țuculescu, <i>Trec zile</i>	112
Ioan Groșan, <i>Început de nuntă</i>	121
Vasile Gogea, <i>Fluturile alb</i>	128
Tudor Vlad, <i>Călăreții</i>	134
Alexandru Marius Jucan, <i>Ascensorul și alte amănunte</i>	142
Teodor Fleșeru, <i>Slujnicuța</i>	149
Alexandru Jurcan, <i>Tacu</i>	153
Cristina Felea, ... <i>și-apoi n-a mai fost nimic</i>	161
Gabriela Simuț, <i>Castelul de nisip</i>	166
Valentin Sgarcea, <i>Țărm</i>	169
Gabriela Cristea, <i>Două texte</i>	179
Andrei Zanca Sofalvi, <i>Invazia virgulelor</i>	182
Vasile Dragomir, <i>Schimbând alcătuirea de fum</i>	186
Horia Ursu, <i>Cu soarele în față</i>	193

Alina Nelega, <i>Despre economie; Autostop</i>	206
Dana Tilinca, <i>Strâmțori</i>	209
Daniela Fulga, <i>Marțial</i>	213
Ovidiu Pecican, <i>Societatea Dicționarului</i>	216
Ruxandra Cesereanu, <i>Niște agresori</i>	227
Alexandru Pecican, <i>Oracolul din Delphi</i>	233
Nicolae Iuga, <i>Fără drame</i>	240
R.V. Sânger, <i>Autobuzul</i>	246
Corin Braga, <i>Sfaturile unui cal</i>	254
Cristina Müller, <i>Omul mării</i>	264
Daniela Clenciu, <i>Pictorul Ioan</i>	270
Petruța Ion, <i>Decembrie, 13</i>	274
Ioan Nicolae Pop, <i>Ziua întâi a greșităilor noștri</i>	278
Dan Șăulean, <i>Prăbușire</i>	288
Laura Pavel, <i>Mona</i>	293
Dan Rațiu, <i>Cântec de dragoste</i>	296
Mircea Țicudean, <i>Trezirea lui Stroian</i>	300
Felicia Sicoie, <i>Ningea</i>	308
Cronologia prozei din <i>Echinox</i> : 1968-1990	313
Index bibliografic de proză românească din <i>Echinox</i> (1968-1990): după autori & după proze	325
Anexa 1. Revista <i>Echinox</i> : o ediție specială (1990)	343
Anexa 2. Revista <i>Echinox</i> : distribuție tabelară	345
Bibliografie	349

LA PLAYA

„Singurul lucru absolut este teoria relativității.”

(ANONYMUS)

I

De la moartea bătrânului lup de mare s-au împlinit azi patru ani, timp în care imaginea lui a revenit mereu, în preajma somnului – amenințare blândă – a dorinței de a dormi fără vise; greșeala lui e în noi de-acum, mână care poate mângâia și strânge de gât în același timp, mână cu degetul mic lipsă, deget pierdut din mușcăături de șarpe. E mâna lui Dongorozi, bătrân și bețiv lup de mare, cu corpul plin de tatuaje ca un stâlp de sacrificiu, acum un schelet probabil, ca oricare schelet, fără semnalmente și personalitate; o piesă anatomică anonimă sau prin absurd materie primă pentru zahăr, dulcele nostru Dongorozi mort de oboseala bătrâneții.

Testamentul lui e ascuns de privirile noastre într-un sertar, la litera D, așteptând clipa când notarul îl va scoate la lumină pentru bucuria și ura celor care-l moștenesc.

Ne privim cu ochi câinești, crezând fiecare că celălalt a vorbit cu notarul, i-a luat mințile cu bani sau propuneri fantastice, în fiecare zi ne străpungem cu privirile în speranța că unul va izbucni în sfârșit, se va destăinui. Dar nu se întâmplă nimic. De patru ani jocul ochilor continuă și dacă va fi nevoie

va continua și peste patruzeci; suntem deja la o vârstă, când ne e indiferent dacă suntem tineri sau bătrâni, bărbat sau femeie – fără semne particulare – așteptăm gestul notarului.

M-am angajat și eu în jocul de-a ochii „care pe care” fără un scop precis; ce-ar fi putut să-mi lase mie bătrânul, ce a avut el să-mi transmită mie și urmașilor mei?

De obicei, bețivii lasă în urma lor datorii, dar Dongorozi a băut întotdeauna din banii lui, chiar dacă în mod practic n-avea surse de câștig. El a fost un mister pentru noi toți, nu i-am știut gândurile dar i-am cunoscut înjurăturile, vorbe spurcate de marinar cu care ne murdărea sau alinta; toată viața lui a înjurat dar niciodată n-a ridicat mâna la noi... știa să ne împartă și despartă cu vorbele ca pe o turmă de oi și asta știu că l-a bucurat mereu, avea în el ceva de conducător – cu mâna lui, cu patru degete ne-a îmbrâncit și mângâiat prin viață după pofta lui.

Suntem aici toți în casa aceasta neîncăpătoare, înghesuiți și veninoși capabili de a ucide sau săruta mâinile celui care ne-ar face rău sau ne-ar face bine, știm totul despre notar, despre legile de moștenire dar habar n-avem cine suntem noi în fond, în afara faptului că ne strigăm: „frate”, „unchiule” – neamul Dongorozi e înghesuit în casa bătrânului, o sală de așteptare cu călători isterici și triști.

Aș renunța la toate, la casa de nebuni, la testament și moștenire oricare ar fi ea, dar plecarea mea ar echivala cu o catastrofă, probabil m-ar ucide crezând că știu ceva, că dețin secretul cel mare dacă există așa ceva, Doamne Dumnezeule, aș vrea să mă întorc acasă *LA PLAYA* mă așteaptă.

LA PLAYA? Plaja mea, cu nisip fierbinte și verzui ca sticla, cu faleza ei vuind de rândunici, cu valurile mici și calme care șterg urmele străinilor. E plaja mea, sunt plecat fără voia

mea de cinci ani și nu mai știu dacă nu mi-au luat-o cei de-acolo, dacă n-a înghițit-o oceanul.

Plăteam chirie pentru plajă, lui Dumnezeu câte-un cântec de dragoste, și-mi părea unica fâșie de nisip convins că voi rămâne acolo toată viața, nu mă chema nimic spre înăuntru, acolo eram la marginea lumii nestingherit de gândurile altora.

Am lăsat pe *LA PLAYA* o femeie care aștepta un copil, copilul nostru și i-am spus la plecare că „dragostea mea te va ajuta să înfrunți singurătatea”.

Ce s-o fi ales de ei nu știu, nu pot să plec, cui să cer ajutor?

Testamentul acela blestemat mi-a furat cinci ani din viață, poate m-a lăsat singur, pasăre fără drept de popas, un zbor între cer și pământ pentru totdeauna. Dacă va fi așa știu ce am de făcut: lumina soarelui fără Ea, fără El și *LA PLAYA* e nimic, ni-mic! Am să ucid, sau am să fiu ucis, nu mă mai interesează pentru că tinerețea mea nu s-a trăit, sunt de pe acum bătrân și căinos.

Auzi? Căinii latră pentru-un os care poate nici nu există. Colții le lucesc puternic, clănțănitul dinților în gol e ca o muzică de pe alt tărâm, aș vrea să plec, vreau să plec... să pleeeec!!!

Încep și eu să latru. Dacă voi moșteni ceva o să am pentru copil puteri, pentru a-l lăsa stăpân pe *LA PLAYA*. Sunt încă atât de tânăr încât nu știu să fac nimic, nu sunt neîndemânatic dar singurătatea și liniștea nu m-au lăsat să-mi câștig rostul cu sudoarea frunții. Nimeni NU știe al cui sunt, copil din flori, taina care rămâne în veci sub pecete, fiu de șarpe și meduză, pescăruș sau rândunică, dulcele nostru Dongorozi m-a adus pe plajă și acolo am crescut printre

Înjurăturile lui, om singuratic dar nu și singur. Apoi, el a plecat și i-am cântat lui Dumnezeu pentru *LA PLAYA*, pentru femeia mea, pentru cel mic pe care-l visam și care poate acum știe deja să înoate. Femeia mea, a venit dinăuntru, dintre munți și câmpii arsă de seceta dorului pentru oceanul ce-l văzuse în poză. Și a rămas cu mine. Auzi? Auzi? Latră dar nu se încaieră... e timp pentru toate.

Bătrânul lup de mare, Dongorozi, s-o fi răsucit în mormânt auzindu-i sau poate i-au răs oasele când i-a văzut de jos, câini și cățele vrăjmașindu-se pentru un ciolan care e și nu e. Nu știu cât vom mai aștepta. N-avem vârstă. Dacă va muri notarul, așteptăm să-i crească băiatul. Băiatul notarului... băiatul băiatului notarului... și tot așa până la capăt dacă există o margine în așteptare, mereu neschimbat până la dezvăluirea tainei.

În fond nu știu dacă acești oameni cu care mă războiesc pe față cu arme ascunse, îmi sunt sau nu rude, nu mă interesează, parcă totul e așa de când lumea, nu contează ce și cine sunt... Aș vrea să-i rog dacă poți să rogi câinii, să mă lase să plec sau să le propun să-l ucidem pe notar să dăm foc cadastrului cu hârtii cu tot. Aș putea să fug într-o noapte dar știu că m-ar ajunge, m-ar chinul cu întrebări josnice și umilitoare.

Postura de Christos mi se pare neadevărată. Christos n-a luptat pentru o moștenire, nu s-a dat la oameni și apoi *LA PLAYA* este ceva prea pământean și adevărat ca să mă gândesc că aș suferi în amănunt răstignirea. Am un urmaș, cel de pe cruce a avut și are adepți dar nimeni, niciodată nu l-ar face părtaș la o moștenire fie chiar vorba de câteva zdrențe dintr-un cufăr putrezit.

N-am și nu e vine mea, amintiri despre părinți, despre copilărie, așa că trebuie să lupt pentru o amintire din viitor, care va să vină după întoarcerea mea, acolo unde oceanul nu-i al nimănu. Un marinar poate lăsa după el câteva sticle de rom goale și puturoase, tot așa de bine, de multe ori s-a întâmplat, comori aducătoare de noroc, blestamate – luate prin forță și crimă, care învrăjbesc oameni și neamuri întregi pentru totdeauna.

Nu spun că Dongorozi ar fi ucis, nu știu... așa cum nu știu dacă a murit sărac sau bogat.

Există în testament un paragraf, al meu... (viața mea viitoare sub semnul unui paragraf!) care pomenește de mine... și iată de cinci ani stau și stau așteptând împlinirea clauzei: eclipsa, ziua când soarele se-mbracă în negru, Dongorozi a aflat din horoscoapele sale din străinătăți știind că-l paște moartea, prin tainice scrisori din Singapore și Capul Horn că soarele se va întuneca; în mintea lui s-au involburat pornirile și ne-a legat pe toți de soare, de pârjolul lui.

Cărțile sfinte nu vorbesc despre întunecarea soarelui. Ce știu ele de Dongorozi și de rudele lui? Dar semne sunt destule în zborul păsărilor și în goana peștelui dintr-un mal într-altul.

Fluviul duce la ocean, dar ochii noștri sunt ațintiți spre soare, acolo unde testamentul se scrie cu aur topit sau batjocură de după moarte. Poate e mai puțin de așteptat, sau poate, testamentul nu se VA împlini niciodată. Ce aștept? Ce vreau? Presimt, sunt sigur că presimt, dar ce nu știu! Cinci sau cinci sute de ani nu mai contează pentru mine. Voi aștepta. *LA PLAYA* nu e om; să treacă repede și chinuit, dimpotrivă, nisipul îi sporește, faleza sună mai puternic... oh, când voi ajunge

acasă, pentru a auzi rădunelele strunind cu cântec prăbușirea falezei?

Barca mea ușoară și zveltă ca un fulger o fi putrezit în nefolosință. La ei nu vreau să mă gândesc. Noaptea îi visez și le proorocesc nemurirea. Suntem noi trei și *LA PLAYA*, o lume – lume fără legi și legiuitori, dar nu în paradis... suntem în hotar și hotarele nu se trec așa ușor.

II

Notarul ne încearcă sângele și nervii... a orbit de bătrânețe și puricatul legilor, în fiecare zi trece prin fața casei cu bastonul alb, pipăind drumul pe care-l cunoaște din copilărie.

Dacă soarele se va întuneca, avem martori, o lume întreagă, suntem în puterea soarelui și a notarului orb, neputincioși și înveninați. Lătratul sună răgușit dar la fel de neobosit și rău, colții s-au mai tocit, ochii au slăbit, doar soarele arde, arde-l-ar focul la fel, nepăsător a batjocură înnegrindu-ne pielea și sufletul. „Notarule, notarule!” îl strigă peste gard cei din casa de nebuni „nu uita, în curând se întunecă soarele”.

Și notarul râde din toată inima: „Nu uit, nu uit Dongorozilor nerozilor”...

De cinci ani stăm în casă, nu știm ce mai e în lume, timpul a trecut ca porumbul sub piatra de moară și din mălaiul orelor de ură facem o mămăligă uriașă pentru ospaț sau bocet. Hrana de șerpi și câini, bale și venin, laolaltă băutura noastră cea de toate zilele, mai bună ca orice apă de izvor, mult mai amețitoare ca vinul cel mai parșiv.

Nimeni nu mai deschide poarta casei Dongorozi, lumea ne ocolește, doar notarul ne aruncă peste gard hârtii alb-albastre și noi plătim sumele înscrise pe ele fără să înțelegem nimic. Într-un fel, m-am obișnuit cu ei, speranța lor e și speranța mea. Indiferent dacă voi deveni bogat sau nu, trebuie să văd testamentul și paragraful meu, apoi mă voi întoarce pe *LA PLAYA*, viu, mort sau teafăr.

Viitorul e în ceață, prezentul în întuneric, trecutul mi se pare că nici n-a existat și apoi suntem prea mici pentru toată lumea asta. Pământul se va roti la fel cu noi sau fără noi.

Doresc din toate puterile, îmbolnăvirea soarelui... câteodată mă gândesc că aș putea să fiu bogat. Suntem mulți în casa ocolită, dar prea puțini pentru marea eclipsă. De ce să fiu bogat? *LA PLAYA* n-a cunoscut banii și patima lor. Am trăit cu cât ne-a dat marea, ne-am astâmpărat setea cu izvorul falezei. Haine am purtat ca toți oamenii, puține și simple așa cum se poartă în lumea cu un singur anotimp. *LA PLAYA* e sub zodia verii, dar nisipul nu rodește, ne-am mulțumit cu roadele oceanului și cu verdele pădurilor scufundate; străini au fost pe plajă dar au trecut cu strigăte și gălăgie – nepotriviți și stângaci – au luat calea apelor în vapoare luxoase sau au urcat faleza fără să se uite înapoi. Îi așteptau mașini negre, roșii sau albastre cu care au plecat stârnind praf siniliu până în slava cerului.

Până acum cinci ani am cunoscut munții și câmpiile din poveștile ei, din cântecele pe care mi le cânta.

Cu Dongorozi am cutreierat atârnat într-un hamac alb, oceanul dar ochii mei de nevârstnic n-au văzut decât cerul – hamac lui Dumnezeu, dormeam mult, scânceam și râdeam... apoi a urmat *LA PLAYA*, joc de viață hotărât de bătrânul lup de mare. *LA PLAYA* e a mea prin viu grai, lăsată mie de puterea

lui Dongorozi care m-a crescut poate pentru sine, dar nu și pentru oameni...

Pot să vină, mii de notari orbi, milioane de notari nevăzători, soarele s-a îmbolnăvit! Suntem cu toții în curte, câini și cățele ne uităm la soare pentru prima oară după cinci ani, râdem frumos și adevărat; suntem uniți prin Mortul Dongorozi și pecinginea soarelui pentru un timp scurt cât să ne adune vântul pentru împrăștiere.

E o liniște de clopot în oraș și se aude bocănitul orbului urcând pe uliță, supunând pietrele răsunătoare bătailor de inimă din noi. Bastonul lui, baston alb și masiv pipăie drumul: „Vin, vin Dongorozilor, zăvozielor!”

Bucurie și tristețe, poarta se deschide de la sine. În mână cu testamentul, pergament rar și parfumat, notarul poposește în mijlocul nostru. Ne lovește cu bastonul râzând – ne numără – suntem toți, cine ar putea lipsi și pe obrazul lui luminat ochii sunt două pete albastre.

Doamne Dumnezeule, cu ce am păcătuit? Sunt cel mai bogat cerșetor din lume! Dongorozi mi-a lăsat moștenire OCEANUL! Cui să-i spun groaza și fericirea mea nemăsurată. Tot oceanul, zarea și culorile sunt ale mele. Taina bătrânului s-a dezlegat. E fiul oceanului și eu l-am moștenit. Ce să fac acum? Unde să zbor, unde să mă îngrop. *LA PLAYA* – inima mea, o simt că bate în coaste, sânge și amintire în vecii vecilor. Sunt bogat, nemăsurat și de necrezut iar copilul meu mă va moșteni pentru copiii lui. În închipuire m-am acoperit cu solzi sărbătorești, în curând voi pleca. Oamenii-câini au râs de mine, cu buzunarele pline de aur străvechi. Ce știu ei? Oceanul e al meu. Fiul întinderii de ape mi le-a lăsat mie pentru totdeauna.

Munții și câmpiile s-au depărtat în zare nefolositoare pentru un trup care merge înotând...

III

LA PLAYA... ninge de zece zile. Oceanul e învăluit în aburi albi. În zăpadă, mii de puncte negre, rândunele moarte. Glasul meu a ostenit și apoi cine m-ar auzi? Am greșit? Sunt vinovat? Nu știu... Apa nesfârșită e la fel, așa cum o știam dintotdeauna. Algele îmi urcă spre umeri; vântul cutreieră întinderile cu muzică. *LA PLAYA*.

(Anul I, nr. 1, decembrie 1968, pp. 6-7)

LINIȘTE PRELUNGĂ ȘI FĂRĂ DE SFÂRȘIT

Din când în când se auzeau împușcături, mergeam cu mâinile în buzunare de parcă nici nu ne-ar fi păsat, în jur mirosea a dulce și ceața se strecura ca o vulpe printre copacii goi și negri. Călcam cu greață în pasta roșiatică și caldă, din când în când erau bălți negre cu apă grea și o căldură se ridica din frunzele putrezite la fel ca respirația unui animal. Sokol mergea înainte și credeam că nu se gândește la nimic și îmi era frică, se auzeau împușcăturile dinspre șosea și voiam să spună ceva. În față era un trup întins cu mâinile strânse sub el, avea cojocul rupt și câteva fire de lână se răsfiraseră de parcă ar fi umblat un câine în măruntaiele unui animal spintecat. Sokol se opri la câțiva pași și ca și cum abia atunci ar fi auzit pentru prima oară împușcăturile, îmi spuse fără să se întoarcă, adunând cu latul bocancului frunze cleioase și calde, că trag de parcă se distrează, nici măcar la vânătorile de iepuri nu se ochește cu atâta îndemânare. Cel căzut poate începuse să putrezească dar nu se simțea nimic și când l-am întors nu l-ar fi putut recunoaște nimeni, era împușcat în cap, avea o gaură imensă deasupra ochilor și nu se mai vedea nimic, simțeam cum mă cuprinde o duhoare greșos de dulce, era ceva din violetele parfumate care se vând prin crâșme și n-am avut curajul să-l controlez prin buzunare. Sokol nu se uitase când l-am întors pe cel căzut, sau poate știa cum trebuie să arate, se

depărtase câțiva pași și în față stătea prinsă de un copac o icoană cenușie din cositor. Umblam numai dimineața și seara și nu văzusem până acum niciodată o astfel de icoană. Sokol trase de două ori. Fusesse atâta liniște încât credeam că poate să moară oricine. De sus căzu icoana cu două găuri în dreptul ochilor. Mă gândeam să-i spun că n-are nici un rost să se poarte așa, dar am tăcut deoarece Sokol înfipse icoana în creștetul mortului și când m-am uitat înapoi nu se mai vedea decât o pată cenușie, de acolo de unde mă uitam nu se cunoșteau nici urmele gloanțelor, nici nimic altceva. „Era singurul lucru care nu putrezește”, mi-a spus asta, deși nu-l întrebam nimic. Mergeam numai dimineața și seara începeam să cred că nu mai există o altfel de lume, lumina cădea deasă și foșnitoare ca nisipul, nu îndrăzneam să cred că vom putea trăi altundeva în afară de pădurea asta, și voiam să termin odată cu hăituiala înnebunită pe care o simțeam ca pe o gheară în gâtleej. Sokol avea o barbă mare și roșie, dormeam atunci când nu mergeam și îmi era frică de somn, câteodată mă trezeam și mi se părea o pată mare de sânge barba lui Sokol. Dormea ciudat, parcă nici nu respira. Atunci era cel mai rău, mă simțeam înțepenit, pielea era ca o scoarță de plop tânăr, putea să se crape repede și era ca un pergament și ceea ce era mai rău, era că nu-mi păsa de mine, așteptam să-mi crească din pleoape fire subțiri și incolore de licheni, aveam o dorință de care îmi era teamă să devin vegetal, să-mi tai venele și să nu curgă sânge ci numai un suc dulce și dintre toate lucrurile cel mai înspăimântător era acela că nu mai simțeam mirosul frunzelor putrezite și îmi venea să mă ascund în pasta vâscoasă pe care eram întinși. Mă absorbea căldura care venea molcomă ca o apă. Nu se mai auzeau împușcături și totuși nu credeam că nimeni nu mai pândește. Credeam